

Állásfoglalás a vetőmagtétel GM-szennyezettségéről (M)

A GMO-Kerekasztal állásfoglalásai

Évente nagyjából 70.000 tonna kukorica vetőmag kerül előállításra a hazai szaporító területen. A belső igények kielégítése mellett a megtermelt vetőmag jelentős része (60-70%) külföldön talál gazdára, több tíz milliárd forint értékben. A vetőmagexport legnagyobb része Franciaországba, Németországba és Olaszországba irányul.

Az EU most első alkalommal próbál tisztasági értékeket megállapítani az árukukorica vetőmagjára. A javasolt értékek 0-0,9% között helyezkednek el, s úgy tűnik rendkívül éles vita várható az elfogadható érték körül. Ennek oka, hogy **ha a vetőmag bármely nagyságú GM-szennyezettségi értékét megengedjük, akkor az ország valójában elveszíti GMO-mentes státuszát, bár a megengedő EU szabályozás szerint még formálisan mentes marad.** Már a 0,1%-os jelölési küszöbérték megengedése is országosan számottevő nagyságú pollenszóró GM-tövet jelent és GM-kukoricamagot fog teremni.

Ez az érték azokra a kukoricásokra is kiterjed, amelyeket GMO-mentes régióban vetnek. A mai kukorica hibridek túlnyomó többsége nemzetközi vállalatok tulajdonában van. Ezek a cégek a bázis vetőmagok egy részét olyan – elsősorban dél-amerikai – országokban termeltetik meg, amelyek nem GMO-mentes státuszúak, azaz a tőlük GM-szennyezéssel való vetőmag beszállítás esélye jelentős. Ezeknek az országoknak kedvez a megengedő követelményszint, miközben saját jelenlegi esélyeinket lényegileg rontjuk.

A transzgen kimutathatósági limit 0,05%, de rutin ellenőrzésekben csak a 0,1% a még járható út. A hazai laborok (6 darab) közelítőleg 1500 mintát vizsgálnak évente. A minőségi meghatározás 30 ezer Ft, a mennyiségi 60 ezer Ft/minta. Ez ma – amikor nem folyik még GM-növények termelése – kb. **60 millió Ft/év költséget jelent.** A vetőmag-tisztasági érték szigorúsága a mintavételt érinti és a vizsgált tételenként szükséges mintaszámot emeli jelentősen. A vetőmagipar célja a működési költségek optimalizálása miatt a zéró tolerancia elkerülése. **A passzív jellegű GM-termelés megindítását azonban az állami költségvetés oldaláról is meg kell vizsgálni,** mivel a szennyezettségi érték engedélyezése esetén ugrásszerűen nő majd a megvizsgálandó, csak tanúsítvánnyal értékesíthető tétel szám, amelyet aligha bírnak kapacitással a jelenlegi laborok. Ezzel egyidejűleg exponenciális gyorsasággal nő majd a hatósági ellenőrzés és jelölés, továbbá a kezelés és a raktározás költsége is, hiszen 25.000 ha vetőmag kukorica termését úgy kell mintáznunk, hogy abban 0,1% szennyezettségi értéket tetten érjünk.

Rendkívül fontos, hogy a genetikai módosítás nem látható a növényen, azaz ebben az esetben a vetőmagtermesztésben sem alkalmazhatunk kézi szelekciót. Pedig a hibridkukorica vetőmag-előállításának egész rendszere – az alapanyagtól az F1 előállításáig – a szántóföldi (érzékszervi) ellenőrzésen és a kisparcellás fajtakitermesztésen alapuló szemlére, a fajtaidegenek kézi szelekcióval történő eltávolítására épül. Az 5-6 leveles állapottól a virágzás végéig **idegeneljük** a vetőmag-táblákat, és még a futószalagon is kiszedjük az eltérő csöveket. Ezeket a műveleteket a GM-eredetű fajtaidegenek eltávolítására nem alkalmazhatjuk!

A fentiek miatt a GMO-Kerekasztal közössége azt tanácsolja az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának, hogy **készítsen pontos költségkalkulációt a 0,1%-os szintre, ami a rutin kimutatási szint.** Egyidejűleg javasoljuk, hogy **Magyarország kizárólag GMO-mentes országban termesztett vetőmagot fogadjon be.**¹ Ezzel párhuzamosan a hazai

¹ Jelenleg a 20/2008. (II. 21.) FVM rendelet azt tartalmazza, hogy „... a 2 kg-ot meghaladó tömegű, harmadik országból származó vetőmagtétel nyomon követhetősége érdekében a beszállítónak a vetőmagtétel beérkezését követően haladéktalanul tájékoztatnia kell az MgSzH-t a vetőmagtétel beszállításának tényéről. Az MgSzH ésszerű határidőn belül hatósági mintát vehet a fajtatisztaság utólagos szűrőpróbaszerű ellenőrzéséhez.”

fajta széleskörű felkarolására is szükség lenne. Indítványozzuk továbbá, hogy a magyar tárgyalók a legszigorúbb alternatívához csatlakozzanak az EU tárgyalások során, mert véleményünk szerint ezt kívánja Magyarország érdeke. Ellenkező esetben Magyarország csak formálisan őrzi meg GMO-mentes státuszát, ami maga után vonja a bázisvetőmag termesztésének és az ökológiai termesztésnek a nagyfokú területi korlátozottságát (magas követelményű izoláció, szigorú elkülönítés), amely esetekben a GMO-szennyezés teljes kizárása (0%) lehet az egyetlen elfogadható megoldás.

a GMO-Kerekasztal tagjai közül: **Ács Sándorné** (Kishantosi Vidékfejlesztési Központ Kht., Kishantós; *IFOAM*); **Ángyán József** prof., DSc. (Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága); **Bakonyi Gábor** prof., DSc. (Szent István Egyetem, Állattani és Ökológiai Tanszék, Gödöllő); **Bardócz Zsuzsa** DSc. (GENØK, Norvégia/Skócia/Magyarország); **Bauer Lea** (Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., Budapest); **Békési László** prof., CSc. (Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet, Méhtenyésztési és Méhbiológiai Kutatócsoport, Gödöllő); **Darvas Béla** prof., DSc. (MTA Növényvédelmi Kutatóintézete, Ökotoxikológiai és Környezetanalitikai Osztály, Budapest); **Dömölki Livia** (Fogyasztóvédelmi Szervezetek Országos Szövetsége, Budapest); **Gyulai Ferenc** prof., DSc. (Szent István Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Gödöllő); **Horváth András** CSc. (MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete, Vácrátót); **Kajner Péter** (Magyar Környezetgazdaságtani Központ, Budapest); **Menyhért Zoltán** prof. emeritus DSc. (ex-Szent István Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Gödöllő); **Pataki György** PhD. (Corvinus Egyetem, Vállalatgazdaságtan Intézet, Döntésmélet Tanszék, Budapest); **Pecsenye Katalin** prof., CSc. (Debreceni Egyetem, Természettudományi Kar, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debrecen); **Pusztai Árpád** prof., PhD., a Skót Akadémia tagja (GENØK, Norvégia/Skócia/Magyarország); **Roszik Péter** dr. (Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., Budapest; Biokultúra Szövetség); **Rózsa Lajos** DSc. (MTA-MTM Állatökológiai Kutatócsoport, Budapest); **Sajgó Mihály** prof., DSc. (ex-Szent István Egyetem, Kémia és Biokémiai Tanszék, Gödöllő); **Székács András** DSc. (MTA Növényvédelmi Kutatóintézete, Ökotoxikológiai és Környezetanalitikai Osztály, Budapest); **Tanka Endre** prof., DSc. (Károli Gáspár Református Egyetem, Környezetvédelmi és Agrárjogi Tanszék, Budapest); **Vajta Gábor** prof., DSc. (University of Aarhus, Faculty of Agricultural Sciences, Department of Animal Nutrition and Physiology, Tjele, Dánia); **Varga Zoltán Sándor** prof., DSc. (Debreceni Egyetem, Természettudományi Kar, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debrecen).